

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO

**GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT**

Priština, 11. juna 2018. godine
Ref.br.: AGJ 1260/18

PRESUDA

u

slučaju br. KI62/17

Podnosilac

Emine Simnica

**Ocena ustavnosti odluke PN. II. br. 1/17 Vrhovnog suda Kosova
od 30. januara 2017. godine u vezi sa odlukom PML. br. 300/16 Vrhovnog
suda od 12. decembra 2016. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Emine Simnica iz Prištine (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva), koju zastupaju advokati Abit Asllani i Teuta Zhinipotoku.

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava odluku PN. II. br. 1/17 Vrhovnog suda od 30. januara 2017. godine, koja se odnosi na odluku PML. br. 300/16 Vrhovnog suda od 12. decembra 2016. godine.
3. Osporena odluka je uručena podnositeljki zahteva 7. februara 2017. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti gore navedene odluke Vrhovnog suda, kojom su navodno povređena prava podnositeljke zahteva garantovana članom 16. [Premoć ustava], članom 19. [Sprovođenje međunarodnog prava], članom 21. [Opšta načela], članom 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata], članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 30. [Prava optuženog] i članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), u vezi sa članom 6 (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 31. maja 2017. godine, podnositeljka je podnela zahtev Ustavnom sudu (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 1. juna 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Selvete Gërzhaliu-Krasniqi za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, u sastavu sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Arta Rama-Hajrizi.
8. Dana 13. juna 2017. godine, Sud je obavestio podnositeljku zahteva i Vrhovni sud o registraciji zahteva. Od podnositeljke zahteva se tražilo da kompletira zahtev i podnese popunjen formular zahteva.
9. Dana 18. jula 2017. godine, podnositeljka je podnela popunjen zahtev Sudu.
10. Dana 30. avgusta 2017. godine, Sud je tražio od Vrhovnog suda i Osnovnog suda u Prištini da prilože kopiju potvrde o prijemu kojom je Vrhovni sud tražio od podnositeljke zahteva da podnese punomoćje za pravnog zastupnika.
11. Dana 13. septembra 2017. godine, Sud je ponovo tražio od Vrhovnog suda i Osnovnog suda u Prištini da podnesu prethodno tražene dokumente.

12. Dana 14. novembra 2017. godine, uzimajući u obzir činjenicu da Sud nije dobio nikakav odgovor na prethodne zahteve, Sud je tražio od Vrhovnog suda i Osnovnog suda da podnesu kompletan spis predmeta o odluci [PN. II. br. 1/17] Vrhovnog suda od 30. januara 2017. godine i odluci [PML. br. 300/16] Vrhovnog suda od 12. decembra 2016. godine.
13. Dana 18. decembra 2017. godine, Vrhovni sud je odgovorio: „*Obaveštavamo vas da je ovaj predmet rešen i da je podnet Osnovnom sudu u Prištini 02.02.2017. godine. Stoga, možete tražiti spise predmeta od Osnovnog suda u Prištini.*”
14. Dana 25. januara 2018. godine, uzimajući u obzir odgovor Vrhovnog suda i činjenicu da Sud nije primio odgovor na prethodne zahteve od Osnovnog suda, Sud je ponovo tražio od Osnovnog suda da podnese kompletne spise predmeta za navedeni slučaj.
15. Dana 9. februara 2018. godine, Osnovni sud je podneo kompletne spise predmeta za navedeni slučaj.
16. Dana 29. maja 2018. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o prihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

17. Dana 18. septembra 2015. godine, Osnovno tužilaštvo u Prištini je podiglo optužnicu [PP. I. br. 572/2015] protiv podnositeljke zahteva pod sumnjom da je izvršila krivično delo nezakonita distribucija lekova u Univerzitetsko Kliničko Bolničkom Centru u Prištini (u daljem tekstu: UKBC) na štetu budžeta Kosova.
18. Dana 30. maja 2016. godine, nakon što se podnositeljka zahteva potvrdno izjasnila o krivici, Osnovni sud u Prištini je presudom PKR. br. 353/2015, kojom je oglosio podnositeljku zahteva krivom za izvršenje krivičnog dela. Podnositeljki zahteva je ovom presudom izrečena uslovna osuda, a sud je takođe obavezao podnositeljku zahteva da nadoknadi materijalnu štetu prouzrokovanu izvršenim krivičnim delom.
19. Nakon toga, podnositeljka zahteva je platila naknadu, koja joj je naložena da plati, za novčanu štetu u iznosu od 27.527.00 evra budžetu Republike Kosovo – Ministarstvu zdravlja.
20. Podnositeljka zahteva, državni tužilac i UKBC, u svojstvu oštećenog, su podneli žalbe Apelacionom sudu na presudu PKR. br. 535/2015 Osnovnog suda od 30. maja 2016. godine.
21. Dana 13. jula 2016. godine, tužilac je predložilo Apelacionom sudu „*da preinači osporenu presudu kako bi izrekao osuđenom strožu kaznu zatvora.*”
22. Dana 29. jula 2016. godine, Apelacioni sud je doneo presudu PAKR. br. 398/2016, usvojio žalbu državnog tužioca i preinačio prvostepenu presudu u

vezi sa odlukom o izrečenoj kazni zatvora, tako da je podnositeljki zahteva izrečena efektivna kazna zatvora umesto uslovne kazne.

23. Obrazloženje presude Apelacionog suda u vezi sa izmenom uslovne kazne u efektivnu kaznu, *inter alia*, navodi:

“Okolnosti koje je ustanovio i ocenio prvostepeni sud, prilikom izricanja kazne za optuženu, prema oceni ovog suda, nisu takve prirode da bi uticale na konkretni slučaj da se optuženoj izriče jedna tako blaga kazna – uslovna kazna.”

24. Dana 31. avgusta 2016. godine, protiv presude PAKR. br. 398/2016 Apelacionog suda, podnositeljka je podnela zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu *„zbog bitnih povreda krivičnog postupka i povreda krivičnog zakonika i predložila Vrhovnom sudu da poništi osporene presude i vrati slučaj prvostepenom sudu na ponovno suđenje ili da je preinači kako bi izrekao blažu kaznu.“*

25. Dana 12. decembra 2016. godine, Vrhovni sud je (odlukom PML. br. 300/2016), odbacio, kao neprihvatljiv, zahtev za zaštitu zakonitosti. U obrazloženju odluke, Vrhovni sud navodi:

“Iz osporenih presuda, proizilazi da je osuđena Emine Rama – Simnica, u svim fazama krivičnog postupka imala za branioca adv. Abit Asllani iz Prištine, koji je podneo i žalbu protiv presude prvog stepena. Zahtev za zaštitu zakonitosti je podnela Teuta Zhinipotoku advokatica iz Prištine, dok u spisima predmeta nema nekog dokaza da je pomenuta braniteljka imala neko ovlašćenje za podnošenje ovog pravnog leka.”

26. Dana 28. decembra 2016. godine, protiv odluke PML. br. 300/2016 Vrhovnog suda, podnositeljka je podnela zahtev za poništenje odluke na osnovu toga da je *“ovlašćenje predala u Osnovni sud u Prištini zajedno sa zahtevom što se potvrđuje sa pečatom prijema, na osnovu člana 442 stav 4 ZKPK koji predviđa da ako je predstavka nejasna ili ne sadrži ono što je potrebno da bi se postupilo u vezi sa predstavkom, sud poziva stranku da bi istu popunio ili ispravio, i da bi se pružila pravda i da bi se ostvarilo načelo pravičnosti.”*

27. Dana 30. januara 2017. godine, Vrhovni sud je [odlukom PN. II. br. 1/2017], odbio, kao neprihvatljiv, zahtev za poništenje odluke PML. br. 300/2016 Vrhovnog suda. U obrazloženju odluke, Vrhovni sud je naveo:

“U odredbi člana 418 ZKPK, na decidivan način su propisani slučajevi kada se mogu podneti vanredni pravni lekovi protiv pravosnažne odluke, dok u konkretnom slučaju odbrana osuđene je predočila zahtev za poništenje rešenja i merodavno odlučivanje po zahtevu za zaštitu zakonitosti protiv odluke Vrhovnog suda Kosova, zahtev koji se ne može smatrati kao vanredni pravni lek, stoga kao takvog, ovaj sud smatra da treba da ga odbaci kao nedozvoljeni.”

Navodi podnosioca

28. Podnositeljka zahteva tvrdi da joj je u presudi PAKR. br. 398/2016, Apelacioni sud povredio pravo na pravično suđenje, jer je preinačio presudu prvostepenog suda i preinačio uslovnu kaznu u efektivnu kaznu zatvora u odsustvu podnositeljke zahteva. Apelacioni sud je bio obavezan da pozove podnositeljku zahteva da učestvuje na ročištu pred drugostepenim sudom. Apelacioni sud nije to učinio i time je povredio i član 31. Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP-a.
29. Podnositeljka zahteva takođe tvrdi da je Vrhovni sud po prijemu zahteva za zaštitu zakonitosti bio obavezan prema zakonu da se „u odsustvu punomoćja advokata ili odgovarajućeg pisma u spisu predmeta obrati strani pismenim putem dajući kratak zakonski/sudski rok za ispravljanje eventualnih grešaka kako bi se postupak nastavio u skladu sa zakonom“. Međutim, Vrhovni sud, u svojoj odluci PML. br. 300/2016, nije poštovao svoje zakonske obaveze i odbacio je zahtev za zaštitu zakonitosti uz obrazloženje da navodno punomoćje nije bilo u spisu predmeta. Time je Vrhovni sud uskratio podnositeljki zahteva svaki pristup sudu, jer joj je odbio prethodnu mogućnost ispravljanja i dopunjavanja svojih podnesaka.
30. Istovremeno, podnositeljka zahteva navodi da se, nakon odbijanja njenog zahteva za zaštitu zakonitosti, obratila Vrhovnom sudu sa zahtevom da se „poništi njegovo rešenje od 12.12.2016. god. i da se stvar vrati na merodavno odlučivanje ujedno obaveštavajući sud o zakonskim obavezama iz člana 442 stav 4 važećeg Zakonika o krivičnom postupku“. Međutim, ovaj zahtev je takođe odbijen od strane Vrhovnog suda, te joj je time uskraćeno pravo na pravično suđenje i pristup sudu.
31. Podnositeljka zahteva traži od Suda da usvoji zahtev „kao zasnovan na Ustavu [...], **da se ustanovi** povreda ustavnih odredbi, [...], **da se preporuči vraćanje** slučaja Apelacionom sudu na ponovno razmatranje i ponovno odlučivanje [...]“.

Prihvatljivost zahteva

32. Sud prvo ispituje da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti utvrđene u Ustavu, dalje navedene u Zakonu i predviđene u Poslovniku.
33. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

„1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.“

34. Sud dalje ispituje da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti, kao što je propisano u Zakonu. U tom smislu, Sud se poziva na članove 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 48
[Tačnost podneska]

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”

Član 49
[Rokovi]

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku.”

35. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud primećuje da je podnositeljka podnela zahtev kao pojedinac i u svojstvu ovlašćene strane, osporavajući akt javnog organa, naime odluku PN. II. br. 1/17 Vrhovnog suda od 31. januara 2017. godine, nakon što je iscrpela sva pravna sredstva. Podnositeljka zahteva je takođe navela prava i slobode za koje tvrdi da su povređena u skladu sa članom 48. Zakona i podnela je zahtev u skladu sa rokovima predviđenim u članu 49. Zakona.
36. Međutim, Sud treba dalje da ispita da li su uslovi utvrđeni u pravilu 36 Poslovnika ispunjeni.
37. Pravilo 36 [Kriterijum o prihvatljivosti], stav (1) (d) i (2) (d) Poslovnika, propisuje:
- “(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
[...]
d) ako je zahtev *prima facie* opravdan ili nije očigledno neosnovan;
- (2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
[...]
d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju.”
38. Sud prvo primećuje da podnositeljka zahteva tvrdi povrede premoći Ustava, sprovođenje međunarodnog prava, opšta načela, direktnu primenu međunarodnih sporazuma i instrumenata, jednakost pred zakonom, pravo na pristup sudu i pravo na pravično i nepristrasno suđenje, što je garantovano Ustavom.
39. Sud takođe primećuje da se u suštini zahtev podnositeljke zasniva na povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP-a.

40. Na kraju, Sud primećuje da je podnositeljka zahteva tačno navela navodne povrede Ustava i EKLJP-a. Prema tome, Sud utvrđuje da ovaj zahtev nije očigledno neosnovan u smislu pravila 36 (1) (d) Poslovnika. Štaviše, Sud primećuje da zahtev nije neprihvatljiv ni na koji drugi način. Stoga, zahtev treba da se proglasi prihvatljivim (vidi: slučaj *Alimućaj protiv Albanije*, ESLJP, predstavka br. 20134/05, presuda od 9. jula 2012. godine, stav 144).

Meritum

41. Sud podseća da je glavna tvrdnja podnositeljke zahteva povreda prava garantovanih članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6 (Pravo na pravično suđenje) EKLJP-a, jer je:

Vrhovni sud bez prethodnog utvrđivanja činjenica koje su od značaja za nastavak postupka odbacio zahtev za zaštitu zakonitosti zakonskog zastupnika podnositeljke, jer je prema oceni Vrhovnog suda zahtev podnela neovlašćena strana.

42. Sud se poziva na relevantne odredbe Ustava i EKLJP-a:

Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava:

“Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.”

Član 6 (Pravo na pravično suđenje) EKLJP-a:

“1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se izriče javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s celog ili s dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu, kada to zahtevaju interesi maloletnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u meri koja je, po mišljenju suda, nužno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde.

[...]

3. Svako ko je optužen za krivično delo ima sledeća minimalna prava:

[...]

(c) da se brani lično ili putem branioca koga sam izabere ili, ako nema dovoljno sredstava da plati za pravnu pomoć, da ovu pomoć dobije besplatno kada interesi pravde to zahtevaju.”

43. Sud takođe ponavlja da se u skladu sa članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava „*Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava.*”
44. S tim u vezi, Sud prvo primećuje da sudska praksa ESLJP-a konstantno smatra da se pravičnost postupka ocenjuje na osnovu postupka u celini (vidi: presudu ESLJP-a, *Barbera, Messekue i Jabardo protiv Španije*, br. 146, stav 68). Stoga, u postupku ocene osnovanosti navoda podnositeljke zahteva, Sud će se pridržavati ovih principa.
45. Sud primećuje da glavna tvrdnja podnositeljke zahteva je povreda člana 31. Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP-a. Podnositeljka zahteva navodi da je Vrhovni sud imao zakonsku obavezu da zvanično zatraži punomoćje od podnositeljke zahteva ili njenog zakonskog zastupnika. Podnositeljka zahteva dalje tvrdi da joj je Vrhovni sud ovim propustom uskratio pravo na pravično suđenje.
46. Podnositeljka zahteva je predstavila ove argumente pred Vrhovnim sudom u žalbi od 28. decembra 2016. godine protiv prve odluke [PML. br. 300/2016] Vrhovnog suda, koju je Vrhovni sud odbio, kao neprihvatljivu [odluka PN. II. br. 1/2017].
47. U ovom slučaju, podnositeljka zahteva smatra da je odluka PML. br. 300/2016 Vrhovnog suda od 12. decembra 2016. godine povredila pravo na pravično suđenje, jer Vrhovni sud nije uzeo u obzir njen zahtev za zaštitu zakonitosti protiv presude Apelacionog suda PAKR. br. 398/2016, uz obrazloženje da “*Iz osporenih presuda, proizilazi da je osuđena Emine Rama – Simnica, u svim fazama krivičnog postupka imala za branioca adv. Abit Asllani iz Prištine, koji je podneo i žalbu protiv presude prvog stepena. Zahtev za zaštitu zakonitosti je podnela Teuta Zhinipotoku advokatica iz Prištine, dok u spisima predmeta nema nekog dokaza da je pomenuta braniteljka imala neko ovlašćenje za podnošenje ovog pravnog leka.*”
48. Takav stav Vrhovnog suda, po mišljenju podnositeljke zahteva, je suprotan obavezama suda u skladu sa članom 442.4 ZKPK-a, što ju je sprečilo da nastavi sa postupkom i time je došlo do povrede člana 31. Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP-a. Sud navodi da u suštini podnositeljka zahteva tvrdi povredu prava na pristup sudu, pošto je Vrhovni sud odbacio njenu žalbu bez upuštanja u suštinu zahteva.
49. Shodno tome, Sud će razmotriti navode podnositeljke zahteva u vezi sa pravom na ‘pristup sudu’, kao jedno od načela pravičnog suđenja u skladu sa članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP-a.

Opšta načela (Pristup sudu)

50. Pre svega, Sud podseća na slučaj *Golder protiv Ujedinjenog kraljevstva*, u stavu 36, gde je ESLJP utvrdio: “36. (...) *pravo pristupa predstavlja element koji je inherentan pravu navedenom u članu 6, st. 1. Član 6 st. 1 garantuje svakome pravo da pokrene postupak za utvrđivanje njegovih građanskih prava i obaveza pred sudom ili tribunalom. Na taj način, ovaj član obuhvata*

„pravo na sud“, a pravo na pristup sudu, tj. pravo na pokretanje postupka pred sudovima u vezi građanskih pitanja, predstavlja samo jedan aspekt tog prava (vidi: slučaj *Golder protiv Ujedinjenog kraljevstva*, od 21. februara 1975. godine, st. 28-36, serija A br. 18).

51. Stoga je ESLJP svojim pravnim tumačenjem člana 6 EKLJP-a prihvatio „pravo na pristup sudu“ kao načelo koje nije definisano ovom odredbom, ali prema shvatanju ESLJP-a, implicitno je sadržano u samoj odredbi.
52. Pored toga, u slučaju *Kreuz protiv Poljske*, ESLJP je utvrdio: „Sud ponavlja da, kako je konzistentno ukazivao, član 6. stav 1. svakome daje pravo da svoj zahtev u vezi sa građanskim pravima i obavezama iznese pred sud ili „tribunal“. Na ovaj način, ova odredba sadrži „pravo na sud“, jedan element tog prava bez kojeg ne bi bilo moguće uživanje u drugim garancijama propisanim navedenim stavom 1. člana 6 (vidi: presudu ESLJP-a: *Kreuz protiv Poljske*, predstavka br. 2824/95 od 20. aprila 1998. godine, stav 52).
53. Evropski sud je takođe u presudi *Lesjak protiv Hrvatske* (2010), ponovio šta predstavlja konačan pristup sudu ili pravo na pristup sudu: „35. Sud ponavlja da član 6. stav 1. Konvencije svakome garantuje pravo da pred sud iznese bilo koji zahtev koji se odnosi na njegova građanska prava i obaveze. Pravo na pristup, to jest, pravo na pokretanje postupka pred sudom u građanskim stvarima jedan je vid tog „prava na sud“ (vidi, pre svega, *Golder protiv Ujedinjenog kraljevstva* od 21. februara 1975. godine, §§ 2836, Serija A br. 18). Da bi pravo na pristup bilo delotvorno, pojedinac mora imati jasnu i stvarnu mogućnost osporavanja akta kojim se narušavaju njegova prava (...)(...) (vidi: presudu ESLJP-a *Lesjak protiv Hrvatske*, predstavka br. 25904/06 od 18. februara 2010. godine).
54. Pored toga, Sud podseća da je ESLJP utvrdio da se pravo na pristup sudu primenjuje i u krivičnim slučajevima (vidi: presudu ESLJP-a od 13. maja 2001. godine, *Krombach protiv Francuske*, br. 29731/96, stav 96).
55. Stoga, u skladu sa sudskom praksom ESLJP-a, pravo na pristup sudu ne znači samo pravo pokretanja postupka pred sudom, ali kako bi pravo na pristup sudu bilo delotvorno, pojedinac mora imati i jasnu i stvarnu mogućnost osporavanja odluke koja krši njegova/njena prava. Drugim rečima, pravo na pristup sudu nije iscrpljeno samo u pravu na pokretanje postupka pred sudom, već je njegovo značenje mnogo šire jer uključuje pravo na „rešavanje“ spora od strane nadležnog suda.
56. Sud dalje navodi da pravo na pristup sudu nije apsolutno, ali može biti predmet ograničenja, jer po svojoj prirodi poziva na regulaciju od strane države koja uživa određenu slobodu ocene u tom smislu.
57. Sud se poziva na obrazloženje Evropske komisije o ljudskim pravima (Izveštaj od 05. aprila 1995. godine, *Société Levages Prestations Services protiv Francuske*, br. 21920/93, stav 40): „[...] Komisija smatra da je odluka [Vrhovnog suda], koja je u ovom predmetu vodila do neprihvatljivosti žalbene revizije, imala nesrazmerne i nejednake učinke na pravo podnosioca

predstavke na pristup sudu i negirala [mu] je u praksi mogućnost korišćenja pravnog leka koji mu je bio delotvoran u [domaćem] zakonu.”

58. Drugim rečima, sva ograničenja prava na pristup sudu ne smeju ograničiti ili smanjiti pristup licu na takav način ili u takvoj meri da je suština „prava na sud“ oslabljena. Takva ograničenja neće biti kompatibilna ako ne postignu legitimni cilj ili ako ne postoji razumni odnos proporcionalnosti između korišćenih sredstava i cilja koji se želi postići (vidi slučajeve: *Sotiris i Nikos Koutras, ATTEE protiv Grčke (2000), stav 15; Běleš i drugi protiv Češke Republike (2002), stav 61*).
59. Prema tome, na osnovu odluka Evropske komisije o ljudskim pravima i sudske prakse ESLJP-a, Sud smatra da ograničenja neće biti u skladu sa članom 6. stav 1. ako: a) ne ostvare legitiman cilj; i b) ako nema razumnog odnosa proporcionalnosti između korišćenih sredstava i traženog cilja (vidi: Evropski sud, *Stubbings i drugi protiv Ujedinjenog kraljevstva*, presuda od 22. oktobra 1996. godine, Izveštaj o presudama i odlukama 1996. - IV, stav 50; i, *mutatis mutandis, Lončar protiv Bosne i Hercegovine*, predstavka br. 15835/08, presuda od 25. februara 1996. godine, stav 37).

Primena navedenih načela i garancija u ovom slučaju

60. Sud primećuje da je podnositeljka zahteva u ovom slučaju imala pristup sudovima, kao i Vrhovnom sudu, ali samo do trenutka kada je podnela zahtev za zaštitu zakonitosti protiv presude Apelacionog suda.
61. Međutim, sama činjenica da je podnositeljka zahteva imala zakonsku mogućnost da podnese ovaj zahtev Vrhovnom sudu ne mora nužno samo po sebi voditi do ispunjenja prava na pristup sudu koje proizilazi iz člana 31. Ustava i člana 6 EKLJP-a. Stoga, ostaje da se utvrdi da li je odluka Vrhovnog suda, kojom se odbacio zahtev podnositeljke za zaštitu zakonitosti na osnovu toga što njen zastupnik nije bio ovlašćen, bez prethodne verifikacije, efektivno uskratila podnositeljki zahteva „pravo na pristup sudu“ sa stanovišta principa vladavine prava u demokratskom društvu, kao i garancije predviđene članom 31. Ustava i članom 6 EKLJP-a.
62. S tim u vezi, Sud naglašava da „pravo na žalbu“ nije definisano niti se podrazumeva u članu 6 EKLJP-a, ali ako je žalba omogućena zakonom i ako je bila podneta, a sud tog stepena, u ovom slučaju Vrhovni sud, bio obavešten o tome i pozvan da utvrdi činjenice koje su od suštinskog značaja za nastavak postupka u proceduralnom smislu, tada se prema sudskoj praksi ESLJP-a primenjuje prvi stav člana 6 EKLJP-a (vidi: ESLJP, *Delcourt protiv Belgije*, od 17. januara 1970. godine, serija A str. 11-14).
63. Sud primećuje da je glavni razlog za odbijanje žalbe podnositeljke zahteva od strane Vrhovnog suda taj da je podnositeljka zahteva imala zastupnika pred Osnovnim sudom i Apelacionim sudom, dok je zahtev za zaštitu zakonitosti pred Vrhovnim sudom podneo drugi zastupnik za koga, prema Vrhovnom sudu, nije bilo punomoćja u spisu predmeta.

64. S tim u vezi, Sud primećuje da prema sudskoj praksi ESLJP-a, princip pravičnog suđenja podrazumeva pravo strane da se brani lično ili putem zastupnika koga je on izabrao i da je ovo pravo usko povezano sa pravom na pravično suđenje (vidi: presudu ESLJP-a od 25. aprila 1983. godine, *Pakelli protiv Nemačke*, br. 64, stav 31).
65. S tim u vezi, Sud primećuje da je zastupnik podnositeljke zahteva 28. decembra 2016. godine ponovo podneo zahtev Vrhovnom sudu u kojem je podnela osporeno punomoćje i navela *“Ako Vrhovni sud ima bilo kakvih sumnji ili dvosmislenosti u pogledu statusa zastupnika podnositeljke zahteva i prvog zahteva za zaštitu zakonitosti, trebalo je da, u skladu sa članom 442, stav 1. 4 ZKPK-a, traži pojašnjenje ili dopunu zahteva podnositeljke zahteva u određenom roku.”*
66. Sud podseća da član 442.4 ZKPK-a propisuje:
- [...]
4. *Ako u ovom zakoniku nije drugačije određeno, sud će podnosioca podneska koji je nerazumljiv ili ne sadrži sve što je potrebno da bi po njemu moglo postupati pozvati da podnesak ispravi, odnosno dopuni, a ako to ne učini u određenom roku, podnesak će odbaciti.*
67. Međutim, Sud primećuje da je odgovarajući na zahtev podnositeljke od 28. decembra 2016. godine, Vrhovni sud u odluci [PN. II. 1/2017] od 31. januara 2017. godine, naveo:
- “U odredbi člana 418 ZKPK, na decidable način su propisani slučajevi kada se mogu podneti vanredni pravni lekovi protiv pravosnažne odluke, dok u konkretnom slučaju odbrana osuđene je predložila zahtev za poništenje rešenja i merodavno odlučivanje po zahtevu za zaštitu zakonitosti protiv odluke Vrhovnog suda Kosova, zahtev koji se ne može smatrati kao vanredni pravni lek, stoga kao takvog, ovaj sud smatra da treba da ga odbaci kao nedozvoljeni.”*
68. S tim u vezi, Sud primećuje da u svojoj odluci [PN. II. br. 1/2017] od 30. januara 2017. godine, Vrhovni sud nije uzeo u obzir zahtev podnositeljke za poništenje odluke Vrhovnog suda od 12. decembra 2016. godine, već se samo bavio proceduralnim pitanjem *da li je zahtev podnositeljke od 28. decembra 2016. godine bio u skladu je sa relevantnim zakonskim odredbama*, odnosno da li je podnositeljka zahteva imala pravo da koristi zahtev za poništenje odluke Vrhovnog suda od 12. decembra 2016. godine kao vanredno pravno sredstvo.
69. Međutim, Sud primećuje da se suština sadržine zahteva podnositeljke za poništenje odluke Vrhovnog suda od 12. decembra 2016. godine odnosi na činjenicu da je Vrhovni sud odbacio zahtev za zaštitu zakonitosti bez prethodnog pozivanja podnositeljke zahteva da ispravi ili dopuni podnesak u skladu sa zakonskom odredbom člana 442.4 ZKPK-a, *sud će podnosioca podneska koji je nerazumljiv ili ne sadrži sve što je potrebno da bi po njemu*

moglo postupati pozvati da podnesak ispravi, odnosno dopuni, a ako to ne učini u određenom roku, podnesak će odbaciti.

70. Sud podseća da podnositeljka zahteva izričito tvrdi da je, prema članu 442.4 ZKPK-a, Vrhovni sud morao tražiti dopunu i razjašnjenje njenih podnesaka, a ne da po kratkom postupku odbaci žalbu odlukom [PML. br. 300/2016] bez prethodnog utvrđivanja proceduralnih zahteva koji bi omogućili razmatranje suštine zahteva za zaštitu zakonitosti.
71. S tim u vezi, Sud smatra da član 442.4 ZKPK-a nije nejasan niti nedvosmislen u pogledu proceduralnih koraka koje bi Vrhovni sud trebao preduzeti. Naprotiv, član 442.4 ZKPK-a jasno i direktno navodi koje proceduralne korake treba da preduzme Vrhovni sud u vezi sa žalbom podnositeljke zahteva, kao i koje radnje stranke moraju preduzeti u propisanom roku.
72. Međutim, Vrhovni sud je doneo odluku, kojom je po kratkom postupku poništio zahtev podnositeljke po proceduralnim osnovama, a da nije dozvolio podnositeljki zahteva da pojasni identitet njenog pravnog zastupnika. Time je Vrhovni sud ograničio pristup sudu podnositeljki zahteva.
73. Sud smatra da Vrhovni sud ima pravo da donese odluku u skladu sa svojom nadležnošću, ali tek nakon što podnositeljka zahteva, u skladu sa važećom odredbom člana 442.4 ZKPK-a, dobije mogućnost da u dogledno vreme ukloni sumnje i neizvesnosti koje je Vrhovni sud imao u vezi sa statusom njenog zakonskog zastupnika.
74. Pored toga, Sud primećuje da Vrhovni sud u svojoj drugoj odluci nije dao nikakvo objašnjenje o razlozima zbog kojih nije primenjen član 442.4 ZKPK-a i zašto je njeno pravo na pristup sudu ograničeno do te mere da ju je sprečilo da u potpunosti nastavi sa pravnim sredstvom za zaštitu zakonitosti.
75. Ovakva ograničenja Vrhovnog suda ne bi mogla dovesti do legitimnog cilja koji bi dozvolio donošenje odluke o meritumu u ovom slučaju, iz čega proizilazi da nema razumnog odnosa proporcionalnosti između sredstava korišćenih od strane Vrhovnog suda i cilja koji bi vodio ka konačnoj odluci o sporu predmeta.
76. Sud smatra da je u takvim okolnostima podnositeljki zahteva uskraćeno pravo na pristup sudu, kao načelo pravičnog i nepristrasnog suđenja u skladu sa članom 31. Ustava i članom 6 EKLjP-a.
77. Stoga, Sud utvrđuje da je došlo do povrede člana 31.1 Ustava u vezi sa članom 6.1 EKLjP-a.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 20. i 47. Zakona i pravilom 56 (1) Poslovnika, na sednici održanoj 29. maja 2018. godine, većinom

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev prihvatljivim za razmatranje u meritumu;
- II. DA UTVRDI da odluka Vrhovnog suda [PML. br. 300/2016] od 12. decembra 2016. godine krši član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6 [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima;
- III. DA PROGLASI NIŠTAVOM odluku Vrhovnog suda [PML. br. 300/2016] od 12. decembra 2016. godine u vezi sa odlukom Vrhovnog suda [PN. II. br. 1/2017] od 30. januara 2017. godine;
- IV. DA VRATI slučaj Vrhovnom sudu na preispitivanje u skladu sa presudom ovog Suda;
- V. DA NALOŽI Vrhovnom sudu da obavesti Sud u skladu sa pravilom 63 (5) Poslovnika o radu o merama preduzetim za izvršenje presude Suda;
- VI. DA OSTANE posvećen pitanju, očekujući izvršenje tog naloga;
- VII. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- VIII. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IX. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Selvete Gërxhaliu-Krasniqi

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi